

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА МЕЛІОРАЦІЯ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Код і найменування спеціальності	Спеціальність Н1 Агрономія.
Тип і назва освітньої програми	ОПП Агрономія
Курс, семестр	2 курс, 3 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю	Загальна кількість годин – 120, кількість кредитів – 4, із яких лекцій – 16 годин, лабораторних – 24 годин. Форма семестрового контролю – залік.
Мова викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології, кафедра землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова
Контактні дані розробника	<i>Викладач: Панченко Катерина Степанівна, доктор філософії, старший викладач</i> <i>Контакти: каб. (навчальний корпус №1, кімн 32).</i> <i>e-mail: panchenko.kateryna@pdau.edu.ua</i> <i>Сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/panchenko-kateryna-stepanivna</i>

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Навчальні дисципліни: Неорганічна та органічна хімія, фізична і колоїдна хімія, Агрометеорологія
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. <i>Фахові:</i> ФК 7. Здатність науково обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин з урахуванням їх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище. ФК 9. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.
Програмні результати навчання	ПРН 10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обов'язки, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії. ПРН 11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Курс, пов'язаний з вивченням меліоративних систем та їх впровадження, формує низку софт скілів, які є важливими не тільки для цієї дисципліни, але й для загального професійного розвитку: аналітичне мислення, вміння працювати з інформацією, критичне мислення, вміння приймати рішення.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сформувані професійні компетентності щодо основних видів меліорацій та ознайомити з основами сільськогосподарської меліорації, включаючи гідротехнічну, агрономічну, хімічну та фітомеліорацію. Навчити принципам проектування і реалізації зрошувальних і осушувальних систем, проводити

розрахунки меліоративних заходів в конкретних ґрунтових і погодних умовах. Сформувати навички ефективного управління водними ресурсами та застосування технологій для підвищення родючості ґрунтів. Розвинути здатність до планування і виконання меліоративних заходів з урахуванням екологічних та економічних факторів. Забезпечити глибоке розуміння процесів, які відбуваються в ґрунті та водному середовищі при застосуванні меліоративних технологій.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до курсу. Значення меліорації у сільському господарстві. Основні завдання та класифікація меліорацій.

Тема 2. Ґрунтово-кліматичні умови та їх вплив на меліоративні заходи

Тема 3. Гідротехнічні меліорації. Зрошення земель.

Тема 4. Дренаж і осушення земель Протиерозійні меліорації.

Тема 5. Хімічні меліорації. Агротехнічні меліорації. Лісомеліорації.

Тема 6. Комплексні меліорації Екологічні наслідки меліорації.

Тема 7. Особливості функціонування та організації меліоративного господарства.

Тема 8. Сучасні тенденції та інноваційні технології в меліорації.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні (лекція, пояснення, інструктаж); практичні методи (лабораторні заняття, робота з навчально-методичною літературою: конспектування, розрахункові роботи); методи формування пізнавальних інтересів (метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти). Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни). Інноваційні та інтерактивні методи навчання: інтерактивні методи (навчання в парах); комп'ютерні (тестування), мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій). Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: методи усного контролю (опитування); методи письмового контролю (самостійна робота, контрольна робота).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала оцінювання результатів навчання

Наведені в Додатку до Силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

– щодо термінів виконання та перескладання

Усі навчальні завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін відповідно розкладу. Перескладання поточного та семестрового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату. Перескладання підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату; лабораторні завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%).

Порядок повторного проходження контрольних заходів в Університеті регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАУ» та «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПДАУ». Відповідно до локальної нормативної бази повторне складання підсумкового контролю допускається не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, котра формується директором інституту, за участю кафедри, відповідальної за реалізацію ОК. Оцінка, яка отримана в результаті другого повторного складання екзамену є остаточною. Складання заліку для підвищення позитивної оцінки з навчальної дисципліни здійснюється тільки один раз на підставі заяви студента.

– щодо

академічної

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися вимог нормативно-

<p>Доброчесності</p>	<p>правових актів стосовно академічної доброчесності, що наведені на сторінці «Академічна доброчесність» сайту ПДАУ (https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist).</p> <p>Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання завдань поточного та семестрового контролю, контрольної роботи, результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. У разі виявлення академічної недоброчесності здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і має повторно виконати його.</p>
<p>– щодо відвідування занять</p>	<p>Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності, при цьому здобувач має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання moodle про стан виконання завдань.</p>
<p>– щодо зарахування результатів неформальної \ неформальної освіти</p>	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.</p>
<p>– щодо оскарження результатів оцінювання</p>	<p>Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на</p>

засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Доценко В.І., Морозов В.В., Онопрієнко Д.М. Зрошення сільськогосподарських культур способом дощування. навчальний посібник (стереотипне видання). Херсон: ОЛДІ – ПЛЮС. 2024. 48с.
2. Ушкаренко В.О., Вожегова Р.А., Голобородько С.П., Коковіхін С.П. Методика польового досліджу (зрошуване землеробство) навчальний посібник (стереотипне видання). Херсон: ОЛДІ – ПЛЮС. 2024. 448с.
3. Ромащенко М.І., Рокочинський А.М., Корюненко В.М., Каленіков А.Т. Краплинне зрошення. навчальний посібник (стереотипне видання). Херсон: ОЛДІ – ПЛЮС. 2024. 300с.
4. Шатковський А.П., Журавльов О.В. Наукові основи технологій краплинного зрошення сільськогосподарських культур. Монографія. Херсон: ОЛДІ – ПЛЮС. 2021. 440с.
5. Ромащенко М.І., Журавльов О.В., Шатковський А.П. Методологічні засади та техніко-технологічні аспекти реалізації оптимальних режимів зрошення в умовах зміни клімату. Монографія. Херсон: ОЛДІ – ПЛЮС. 2023. 504с.

Допоміжні:

1. Юхновський В. Ю., Дударець С. М., Малуґа В. М. «Агролісомеліорація. Підручник». Кондор. 2024. 372с.
2. Юхновський В. Ю. Гідротехнічні меліорації лісових земель. Підручник» Кондор. 2024. 374с.
3. Меліорація кислих і лужних ґрунтів Полтавщини підвищення їх родючості/За ред. Глушченка Л.Д., Олєпіра Р.В., Сокирка М.П. Полтава. 2022. 104с.
4. Підвищення ресурсного потенціалу Українського Полісся. Монографія за ред. Сташук та ін., 2024. 792 с.
5. Правове забезпечення гідротехнічної меліорації 2021 Законодавство, правове регулювання

Інформаційні ресурси:

1. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України – dir@dnsgb.kiev.ua
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – nlu@csl.freenet.kiev.ua
3. Сайт Відділення служби аналізу світового сільськогосподарського виробництва при Міністерстві сільськогосподарства уряду США (<http://www.fas.usda.gov/pecad>).
4. Система спостереження за сільськогосподарськими культурами Китайської академії наук (China Crop Watch System, CCWS, <http://www.cropwatch.com.cn/en/index.html>).
5. Інформаційна система підтримки прийняття рішень для установ Європейського Союзу (www.gmes.info)
6. Загальноєвропейська система MСYFС (MARS Crop Yield Forecasting System) для прогнозування врожайності сільгоспкультур (в рамках програми моніторингу агроресурсів MARS) Об'єднаного дослідного центру Європейської Комісії JRC (<http://mars.jrc.it/>).....
7. ВОДНО-МЕЛІОРАТИВНІ РЕАЛІЇ УКРАЇНИ <http://agrofoundation.lviv.ua/>
8. Системи краплинного зрошення України www.ua.all.biz/uk/buy/goods/?group=1081355

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри землеробства і агрохімії ім. В.І. Сазанова, протокол № 39 від 28 серпня 2025 року.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування	виконання завдань на лабораторних заняттях	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Вступ до курсу. Значення меліорації у сільському господарстві. Основні завдання та класифікація меліорацій.	2	x	3	5
Тема 2. Ґрунтово-кліматичні умови та їх вплив на меліораційні заходи	2	10	3	15
Тема 3. Гідротехнічні меліорації. Зрошення земель.	2	30	3	35
Тема 4. Дренаж і осушення земель. Протиерозійні меліорації.	2	15	3	20
Тема 5. Хімічні меліорації. Агротехнічні меліорації. Лісомеліорації.	2	5	3	10
Тема 6. Комплексні меліорації. Екологічні наслідки меліорації.	2	x	3	5
Тема 7. Організація меліоративного господарства	2	x	3	5
Тема 8. Сучасні тенденції та інноваційні технології в меліорації	2	x	3	5
Разом	16	60	24	100

Критерії та шкала оцінювання опитування та ведення конспекту (виконується письмово за темами).

Максимальна кількість балів за опитування та ведення конспекту 16 бали, за одну тему – макс. к-сть балів - 2 бали, мінімальна кількість балів - 0.

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Здобувач вищої освіти відтворює основну частину лекції, конспектуючи теоретичний матеріал: виявляє знання і розуміння основних положень контейнерного озеленення як міждисциплінарну галузь знань; аналізує навчальний матеріал, систематизує інформацію, надає повні та обґрунтовані відповіді на питання самоконтролю, вміє застосовувати знання. чітко обґрунтовує основні визначення та вміє аналізувати їх, що повністю забезпечує формування компетентностей та отримання програмних результатів.
1	Здобувач вищої освіти не відтворює значну частину теоретичного матеріалу:

	<p>не виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;</p> <p>не надає ґрунтовних відповідей на питання самоконтролю;</p> <p>виявляє значні труднощі у формуванні висновків, що не повністю забезпечує формування компетентностей та отримання програмних результатів.</p>
0	Продемонстровано відсутність теоретичної підготовки з матеріалу курсу, допущено принципові помилки у формулюванні висновків, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання виконання та захист завдань на лабораторних заняттях

Максимальна кількість балів за практичні роботи –60, за одну лабораторну роботу – 5 бали (3 бали за практичне виконання роботи і 2 бали за захист завдань практичної роботи; мінімальна кількість балів за практичну роботу – 0 балів).

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	<p>Правильно виконана і оформлена лабораторних роботах, наявність завдань для виконання лабораторних робіт, сформульовані повні висновки, що свідчить про: систематичні, глибокі знання теоретичного матеріалу теми, до якої відноситься дана лабораторна робота;</p> <p>здібності до самостійного поповнення знань освітнього матеріалу;</p> <p>здібності у розумінні та практичному використанні теоретичного матеріалу.</p> <p>Здобувач володіє методикою виконання завдань лабораторної роботи, що повністю забезпечує формування компетентностей та отримання програмних результатів.</p>
3	<p>Правильно виконана і оформлена лабораторних робіт:</p> <p>наявність конспекту лабораторної роботи, достатня теоретична підготовка до теми лабораторної роботи, але відповіді на питання самоконтролю скорочені, наявні несуттєві недоліки при виконанні завдань лабораторної роботи, допущені незначні помилки при характеристиці об'єктів, що свідчить про:</p> <p>Здобувач недостатньо володіє методикою виконання завдань лабораторної роботи, що не повністю забезпечує формування компетентностей та отримання програмних результатів.</p>
0	Відсутність конспекту лабораторної роботи, допущено принципові помилки при виконанні лабораторних завдань або повне їх нерозуміння, досить низький рівень знань теоретичного матеріалу курсу або їх відсутність, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

(виконується письмово за темами, що наведені в «Завданнях для самостійної роботи», оцінюється кожне питання окремо). Максимальна кількість балів за теми -24; макс. к-сть за одну самостійну роботу –3 бали, мінімальна кількість балів за одну самостійну роботу-0.

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	<p>Всі питання самостійної роботи розкриті та підкріплені теоретичним матеріалом без помилок, з використанням значного обсягу різноманітних літературних джерел, послідовно описана кожна дія та зроблено загальний висновок, що свідчить про:</p> <p>всебічні, систематичні, глибокі знання матеріалу теми, до якої відноситься дане завдання;</p> <p>здібності в розумінні та використанні теоретичного матеріалу.</p>

	вміння проводити літературний пошук необхідної інформації української та іноземною мовою, аналізувати отриману інформацію та практично її використовувати.
1,5	Показано достатні знання матеріалу теми, допущено суттєві помилки при виконанні завдань, але робота виконана в повному обсязі, що свідчить про: задовільний рівень здібностей у розумінні та використанні теоретичного матеріалу; вміння проводити пошук літературних джерел для отримання необхідної інформації при вирішенні завдань, аналізувати отриману інформацію та практично її використовувати.
0	Продемонстровано відсутність теоретичної підготовки з матеріалу курсу, виявлено суттєві труднощі при рішенні задач, формулюванні відповідей на питання, допущено принципові помилки у висновках, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів.